

Увага! Карантинний бур'ян - ценхрус довгоголковий (лат. *Cenchrus longispinus* Fernald)

Морфологічно-біологічні особливості

Однорічна рослина. Листки гладенькі, лінійні, вузькі, завширшки 2,5–5 мм, згорнуті, зверху загострені. **Суцвіття** — переривчаста волоть із 8–20 колосків, розташованих по одинці або по декілька разом. Дозрілі колоски осипаються разом з укороченими гілочками, на яких вони розміщені. Супліддя — колючі двоквіткові колоски завдовжки 8–9 мм, завширшки 5–6 мм.

Плід — зернівка, вкрита плівчастими лусочками, блискучо-коричнева, плоска, овальна, з рубчиком у вигляді невеликої чорної цяточки. Довжина зернівки — 2,1–3,5 мм, ширина — 1,8–2,3, товщина — 1–1,4 мм. Одна рослина, залежно від умов зростання, може утворювати від 20 до 3000 насінин, котрі осипаючись, засмічують ґрунт і урожай. В польових умовах проростає насіння в кінці квітня або на початку травня.

Шляхи поширення

Поширюється, переважно, за допомогою колючих колосків. Легко чіпляючись до тварин та одягу людей, коліс автомашин, насіння бур'яну розноситься на далекі відстані від материнської рослини. Крім того, після дозрівання колоски опадають на землю і легко перекочуються вітром. Вони також довго тримаються на поверхні води й навесні з талими водами переміщуються на нові місця. Насіння бур'яну може бути завезене в нові райони з насіннєвим матеріалом, продовольчим зерном, з вовною, сіном, соломою.

Культури та угіддя, що засмічує

Засмічує майже всі польові культури, особливо просапні, а також сади, виноградники й пасовища. Росте біля доріг, озер, водойм, на лісних просіках.

Шкодочинність

Ценхрус як бур'ян не тільки пригнічує розвиток культурних рослин, але й наносить велику шкоду тваринництву. Колючі колоски, потрапляючи разом з кормами в порожнину рота тварин, викликають пухлини і виразки, псують якість вовни овець. Бур'ян дуже неприємний і для людей. Колючки можуть поранити шкіру ніг і рук людей, особливо під час збирання овочевих і баштанних культур.

Фітосанітарні заходи

Забороняється завезення в Україну насіння сільськогосподарських культур засмічених насінням даного бур'яну. Об'єкти регулювання (вантажі, матеріали, транспортні засоби), підлягають обов'язковому контролю. Умови використання засміченої продовольчої, фуражної й технічної продукції визначаються в кожному випадку окремо. Засмічені землі варто відвести під чорний пар і провести на них не менше 3-4 культивацій впродовж вегетації. При виявленні невеликого ізольованого вогнища ценхрусу проводять механічне видалення рослин вручну, з наступним спалюванням або застосуванням гербіцидів.

Якщо бур'ян виявлено на значній площі у посівах культур, то, крім загальних карантинних, проводять комплекс агротехнічних і хімічних заходів, які передбачають правильне чергування культур у сівозміні, своєчасний і ретельний обробіток ґрунту, оптимальні строки і якість сівби, своєчасний догляд за посівами.

Озимі злакові культури за оптимальної густоти стояння і багаторічні трави пригнічують сходи ценхрусу, сприяють очищенню ґрунту від його насіння, особливо у разі повторних посівів. Посіви просапних культур (кукурудза, сорго, соняшник, кавуни, овочеві культури та ін.) є основними потенційними джерелами повторного засмічення полів ценхрусом і тому потребують особливо ретельного й своєчасного догляду.